

DC-113

December-2017

B.Sc., Sem.-III

202 : Mathematics
(Linear Algebra-1)**Time : 3 Hours]****[Max. Marks : 70]****બુના :** (1) સકેતો સામાન્ય પ્રથા મુજબ છે.

(2) બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(3) દરેક પ્રશ્ન સમાન ગુણ ધરાવે છે.

1. (a) સાબિત કરો કે $\mathbb{R}^n$ એ સદિશોના સામાન્ય સરવાળા અને અદિશ ગુણાકાર હેઠળ સદિશ અવકાશ છે. 7**અથવા**

સદિશ અવકાશના ઉપાવકાશની વ્યાખ્યા આપો. જો $S = \{p \in P(\mathbb{R}) / p(x_0) = 0\}$, જ્યાં $P(\mathbb{R})$ એ $\mathbb{R}$ ઉપરની બહુપદીઓનો ગણ અને x_0 એ $\mathbb{R}$ નું ચોક્કસ બિંદુ હોય, તો સાબિત કરો કે S એ $P(\mathbb{R})$ નો ઉપાવકાશ છે.

(b) જો U અને W એ સદિશ અવકાશ V ના ઉપાવકાશ હોય તો સાબિત કરો કે $U + W$ એ V નો ઉપાવકાશ છે અને $U + W = [U \cup W]$ થાય. 7**અથવા**

જો S એ સદિશ અવકાશ V નો ખાલી ન હોય, તેવો ઉપગણ હોય, તો સાબિત કરો કે $[S]$ એ S ને સમાવતો નાનામાં નાનો ઉપાવકાશ છે.

2. (a) જો U અને W એ સંદિશ અવકાશ V ના સાન્ત પરિમાણ ધરાવતા બે ઉપાવકાશ હોય, તો સાબિત કરો કે

$$\dim(U + W) = \dim(U) + \dim(W) - \dim(U \cap W)$$

7

અથવા

જો $B = \{v_1, v_2, \dots, v_n\}$ એ સંદિશ અવકાશ V ની વિસ્તૃતિ હોય, તો સાબિત કરો કે નીચેની બે શરતો સમકક્ષ છે.

(i) $\{v_1, v_2, \dots, v_n\}$ એ સુરેખ સ્વાયત ગણ છે.

(ii) જો $v \in V$ હોય, તો સ્વરૂપ $v = \alpha_1 v_1 + \alpha_2 v_2 + \dots + \alpha_n v_n$ એ અનન્ય છે.

- (b) (i) $\mathbb{R}^3$ માં વિસ્તૃતિ ગણ $\{(1, -1, 2), (3, 5, 0), (2, 7, 1), (9, 4, 2)\}$ ધરાવતા ઉપાવકાશનો આધાર અને પરિમાણ શોધો.

7

- (ii) $P_2(\mathbb{R})$ માં વિસ્તૃતિ ગણ $\{1, 1+t, 2+t^2\}$ ધરાવતા ઉપાવકાશનો આધાર અને પરિમાણ શોધો.

અથવા

જો $B = \{(1, 1, 1), (1, 2, 3), (-1, 4, 1)\}$ હોય, તો સાબિત કરો કે B એ $\mathbb{R}^3$ નો આધાર છે. અને આધાર B ની સાપેક્ષ સંદિશ $x = (2, 0, -1)$ નો યાસુ સંદિશ શોધો.

3. (a) કોટ્યાંક-શૂન્યાંક પ્રમેય લાભો અને સાબિત કરો.

7

અથવા

જો $T : U \rightarrow V$ એ સુરેખ પરિવર્તન હોય, તો સાબિત કરો કે

(i) T એ ઓક-ઓક હોય, તો અને તો $N(T) = \{\theta_U\}$

(ii) જો $[u_1, u_2, \dots, u_n] = U$, તો $R(T) = [T(u_1), T(u_2), \dots, T(u_n)]$.

2

- (b) जो $T : U \rightarrow V$ ए व्यस्त संपन्न सुरेख परिवर्तन होय, तो साबित करो के $T^{-1} : V \rightarrow U$ ए सुरेख, एक-एक अने व्याप्त थाय. तथा $T(x, y, z) = (x + y, y + z, z + x); \forall (x, y, z) \in \mathbb{R}^3$ माटे T^{-1} शोधो. जो अस्तित्व धरावे तो

7

अथवा

जो सुरेख परिवर्तन $T : \mathbb{R}^4 \rightarrow \mathbb{R}^3$ ए $T(e_1) = (1, 1, 1), T(e_2) = (1, -1, 1), T(e_3) = (1, 0, 0), T(e_4) = (1, 0, 1)$ वडे व्याख्यायित होय, तो T माटे कोट्यांक-शून्यांक प्रभेयनी चकासाणी करो.

4. (a) जो $M_{m \times n}(\mathbb{R})$ ए बधा $m \times n$ कमना श्रेणिकोनो गण होय, तो साबित करो के $M_{m \times n}(\mathbb{R})$ नो परिमाण $m \cdot n$ थाय.

7

अथवा

जो $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 0 & 1 \\ -1 & 3 \end{bmatrix}$ होय, तो $\mathbb{R}^2$ अने $\mathbb{R}^3$ ना कमशः आधार $B_1 = \{(1, 2), (-2, 1)\}$ अने $B_2 = \{(1, -1, -1), (1, 2, 3), (-1, 0, 2)\}$ ने संबंधित श्रेणिक A नो सुरेख परिवर्तन शोधो.

- (b) जो $T : M_2(\mathbb{R}) \rightarrow P_3(\mathbb{R})$ ए $T\left(\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}\right) = a + b x + c x^2 + d x^3$ थी व्याख्यायित थतो सुरेख परिवर्तन होय, तो $M_2(\mathbb{R})$ अने $P_3(\mathbb{R})$ ना प्रभाणित आधारोनी सापेक्षे T नो श्रेणिक शोधो.

7

अथवा

श्रेणिक $A = \begin{bmatrix} 1 & 3 & 2 \\ -1 & 7 & 2 \\ 1 & 0 & 1 \end{bmatrix}$ नो विस्तार गण, शून्यावकाश, कोट्यांक तथा शून्यांक शोधो.

5. નીચેના કોઈપણ સાત પ્રશ્નોના જવાબ આપો:

14

- (1) જો $A = \{(x_1, x_2, x_3) \in \mathbb{R}^3 / x_1 \cdot x_2 = 0\}$ હોય, તો શું A એ $\mathbb{R}^3$ નો ઉપાવકાશ થાય ? સમર્થન આપો.
- (2) જો $T : \mathbb{R}^3 \rightarrow \mathbb{R}^3$ એ સુરેખ પરિવર્તન હોય, અને $r(T) = 3$ હોય, તો સાબિત કરો કે T એ એક-એક થાય.
- (3) સંદિશ અવકાશનો ઉપાવકાશ થવા માટેની આવશ્યક અને પર્યાપ્ત શરતો લખો.
- (4) જો $S = \left\{ \begin{bmatrix} a & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix} \in M_{2 \times 2}(\mathbb{R}), a \in \mathbb{R} \right\}$ હોય, તો $\dim(S)$ શું થશે ?
- (5) સંદિશ અવકાશ $\mathbb{R}^2$ ના કોઈપણ બે આધાર આપો.
- (6) જો શ્રેણિક A = $[a_{ij}]$ એ $n \times n$ કમનો શ્રેણિક હોય કે જ્યાં $a_{ij} = 3, \forall i$ અને j થાય, તો Aનો શૂન્યાંક શોધો.
- (7) $\mathbb{R}^3$ નો વિસ્તૃતિ ગણ {(-3, 0, 1), (1, 2, 1), (3, 0, 1)} ધરાવતા ઉપાવકાશનું પરિમાણ આપો.
- (8) જો $T : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^3$ એ સુરેખ પરિવર્તન હોય, તો શું T વ્યાસ થઈ શકે ? સમર્થન આપો.
- (9) જો $T : M_2(\mathbb{R}) \rightarrow \mathbb{R}^3$ એ $T \left(\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix} \right) = (a+b, b-c, c)$ થી વ્યાખ્યાયિત થતો સુરેખ પરિવર્તન હોય, તો N(T) શોધો.

Seat No. : 10959

DC-113

December-2017

B.Sc., Sem.-III

202 : Mathematics
(Linear Algebra-1)

56

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions : (1) Symbols are in usual notations.

(2) All the questions are compulsory.

(3) Each question carries equal marks.

1. (a) Prove that $\mathbb{R}^n$ is a vector space under vector addition and scalar multiplication of vectors.

7

OR

Define subspace of a vector space. If $S = \{p \in P(\mathbb{R}) / p(x_0) = 0\}$, where $P(\mathbb{R})$ is set of all polynomials over $\mathbb{R}$ and x_0 is a fixed point of $\mathbb{R}$, then prove that S is a subspace of $P(\mathbb{R})$.

- (b) If U and W are two subspaces of a vector space V , then prove that $U + W$ is a subspace of V , and $U + W = [U \cup W]$.

7

OR

Let S be a non empty subset of a vector space V , then prove that $[S]$ is the smallest subspace of V containing S .

2. (a) Let U and W be two subspaces of a finite dimensional vector space V , then prove that $\dim(U + W) = \dim(U) + \dim(W) - \dim(U \cap W)$

7

OR

Let $B = \{v_1, v_2, \dots, v_n\}$ span vector space V , then prove that the following two conditions are equivalent.

(i) $\{v_1, v_2, \dots, v_n\}$ is a linearly independent set.

(ii) If $v \in V$, then the expression $v = \alpha_1 v_1 + \alpha_2 v_2 + \dots + \alpha_n v_n$ is unique.

- (b) Find basis and dimension of the subspace spanned by set.

7

(i) $\{(1, -1, 2), (3, 5, 0), (2, 7, -1), (9, 4, 2)\}$ in $\mathbb{R}^3$.

(ii) $\{1, 1+t, 2+t^2\}$ in $P_2(\mathbb{R})$

OR

Let $B = \{(1, 1, 1), (1, 2, 3), (-1, 4, 1)\}$. Prove that B is a basis of $\mathbb{R}^3$ and obtain co-ordinate vector of $x = (2, 0, -1)$ relative to ordered basis B .

3. (a) State and prove Rank-Nullity Theorem.

7

OR

Let $T : U \rightarrow V$ be a linear map. Prove that

(i) T is one-one if and only if $N(T) = \{\theta_U\}$

(ii) If $[u_1, u_2, \dots, u_n] = U$, then $R(T) = [T(u_1), T(u_2), \dots, T(u_n)]$.

(b) Let $T : U \rightarrow V$ be a nonsingular linear transformation. Then prove that

$T^{-1} : V \rightarrow U$ is linear, one-one, and onto map.

For $T(x, y, z) = (x + y, y + z, z + x)$; $\forall (x, y, z) \in \mathbb{R}^3$ find T^{-1} if exists.

7

OR

Let $T : \mathbb{R}^4 \rightarrow \mathbb{R}^3$ be a linear transformation defined by $T(e_1) = (1, 1, 1)$,

$T(e_2) = (1, -1, 1)$, $T(e_3) = (1, 0, 0)$, $T(e_4) = (1, 0, 1)$. Verify Rank-Nullity Theorem.

4. (a) Let $M_{m \times n}(\mathbb{R})$ be the set of all $m \times n$ types of matrices. Prove that the dimension

of a vector space $M_{m \times n}(\mathbb{R})$ is mn .

7

OR

Let $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 0 & 1 \\ -1 & 3 \end{bmatrix}$. Find linear transformation associated with A relative to bases

$B_1 = \{(1, 2), (-2, 1)\}$ and $B_2 = \{(1, -1, -1), (1, 2, 3), (-1, 0, 2)\}$ of $\mathbb{R}^2$ and $\mathbb{R}^3$ respectively.

(b) Let $T : M_2(\mathbb{R}) \rightarrow P_3(\mathbb{R})$ be a linear transformation defined by

$T\left(\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}\right) = a + b x + c x^2 + d x^3$. Obtain Matrix of T with respect to standard bases of $M_2(\mathbb{R})$ and $P_3(\mathbb{R})$.

7

OR

Find the range, kernel, rank and nullity of the matrix $A = \begin{bmatrix} 1 & 3 & 2 \\ -1 & 7 & 2 \\ 1 & 0 & 1 \end{bmatrix}$.

5. Attempt any seven :

14

- (1) Let $A = \{(x_1, x_2, x_3) \in \mathbb{R}^3 / x_1 x_2 = 0\}$ is A subspace of $\mathbb{R}^3$? Justify.
- (2) Let $T : \mathbb{R}^3 \rightarrow \mathbb{R}^3$ be a linear transformation and $r(T) = 3$, then show that T is one-one.
- (3) State necessary and sufficient condition to be a subspace of a vector space.
- (4) Let $S = \left\{ \begin{bmatrix} a & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix} \in M_{2 \times 2}(\mathbb{R}), a \in \mathbb{R} \right\}$, then what is $\dim(S)$?
- (5) Give any two bases of a vector space $\mathbb{R}^2$.
- (6) Let matrix $A = [a_{ij}]$ be an $n \times n$ matrix such that $a_{ij} = 3, \forall i$ and j , then find nullity of A.
- (7) What is dimension of the subspace of $\mathbb{R}^3$ spanned by $\{(-3, 0, 1), (1, 2, 1), (3, 0, 1)\}$?
- (8) Let $T : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^3$ be a linear transformation. Can T be an onto? Justify.
- (9) Let $T : M_2(\mathbb{R}) \rightarrow \mathbb{R}^3$ be a linear transformation defined as

$$T \left(\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix} \right) = (a+b, b-c, c), \text{ then find } N(T).$$